

Jubileum

Det är i dag 90 år sedan det första numret av Dagens Nyheter kom ut. Vi firar för våra läsares del detta jubileum under några månader kring årsskiftet genom återblickar och framtidsperspektiv, utformade av medarbetare i tidningen och specialister utanför den, genom ett antal särskilda artikelsierier i väsentliga och aktuella frågor. För dagen är det naturligt att erinra om några drag i tidningens utveckling och ställning.

De framgångar tidningen vunnit har varit stora, inte minst under de senaste årtiondena. För tjugu år sedan var vår upplaga 100.000, för tio år sedan 200.000, nu är den avsevärt över 300.000. Under samma tid har antalet fasta abonnenter växt från 50.000 till mer än 200.000. Denna spridning har nåtts genom att alla folkgrupper i samma mån visat ständigt ökat intresse för tidningen; dess fördelning inom skilda socialgrupper är ovanligt jämn. Gjorda utredningar klargör att Dagens Nyheter är särskilt spridd bland de yngre generationerna; medelåldern för våra läsare ligger åtskilliga år under den för andra morgontidningar i Stockholm genomsnittliga. Vi anser oss därför kunna hoppas på fortsatt och stegrad framgång.

En god nyhetsförmedling är för varje tidning det centrala. På den punkten tror vi att vi lyckats, även om vi alla har klart för oss bristerna och vill arbeta på att göra tidningen ännu bättre. Främst gäller det att värdera nyheterna; här avses inte det åsiktsmässiga, utan bedömningen av inkomna meddelandens riktighet och betydelse. Fel kan här inte undgås; allmänheten, som förståeligt nog irriteras varje gång en uppgift är ofullständig eller inkorrekt, tänker inte alltid på den brådska i vilken, trots alla tekniska finesser, en tidning måste komma till. Viljan att

granska nyhetsmaterialet utan några hänsyn till ovidkommande faktorer, utan tanke på tillrättaläggning efter tidningens egna åsikter, är för medarbetarna i vår tidning den självfallna grundvalen för arbetet.

Huvudlinjerna i Dagens Nyheter politik har varit obrutna sedan tidningens tillkomst. Folkstyrelse i förening med en politik som syftar till social utjämning är en av dessa linjer. I kampen för demokratiens genomförande i vårt land gjorde tidningen en av sina största insatser. Vid jubileerna 1934 och 1939 talades det om behovet av "fria, självständiga röster, som med styrka och övertygelse talar god demokratisk svenska både åt öster och söder, närmast med tanke på de irrande andarna här hemma". Den vakthållningen fortsätter vi; nu kommer hotet blott från öster, men detta hot har sedan krigsslutet dominerat världspolitik. Rationalismen är en annan grundpelare. Vi vill föra en öppen debatt, en debatt utan andra hjälpmedel än förnufts och temperamentets utan försök till flykt in i de traditionella och oreflekterade föreställningarnas halvdunkel. Detta innebär inte något förakt för åskådningar som är ärliga och djupt kända, även om de för oss ter sig ogrundade och fulla av illusioner. Men det innebär en tveklös vägran att godta, överläta, av taktiska skäl hålla tyst. Ljumheten, slappheten, det slöa vanetänkandet är fienderna framför andra.

Dagens Nyheter är en fri tidning. Den skall verka i frisinad anda, det är den enda normen för arbetet. Friheten gentemot parti, ägare, utomstående intressen är det som ger oss glädje och stolthet i vårt arbete. Vi hoppas att andan av självständighet, framstegsvilja och obunden kritik ger oss kontakt och samhörighet med våra läsare.

Hammar-skjöld som livsform

Generalsekreterare Dag Hammar-skjöld talade över fadern, före statsministern Hjalmar Hammar-skjöld, har fått många lovord. Man förstår det och kan mycket instämma. Talet är väl skrivet, kryddat med några ord av känsla, några uttryck av konstnärlig elegans, men på ingen punkt kokett eller extravagant. Den behagfulla otydlighet som så ofta tjänat Hr Hammar-skjöld är i själva formuleringarna mindre påfallande än eljest. Svagheten, om man så vill förvanskningen, i framställningen ligger djupare. Hr Hammar-skjöld är uppenbarligen alltför fången av det perspektiv som uppstår redogörelsen och analysen för att ens ett ögonblick kunna ställa sig utanför. Litet överdrivet kan det sägas att han identifierat sig med fadern, gestaltat hans bild efter sitt eget beläte.

De mera konkreta tillrättlägganden, i form av framhåvande av vissa ting och utslutande av andra, som föreligger i talet är — även om varken nödvändigheten av att vara kort eller den sonliga vördnaden kan ursäktas dem — av mindre betydelse i detta sammanhang. Men de är störande. Varför bildade Hr Hammar-skjöld regeringen 1914? Sonen talar om hans försvarsintresse som det väsentliga. Han säger att fadern blev statsminister efter Staaffs avgång "utan att därför i princip ta ställning i den pågående konstitutionella konflikten, sådan denna tolkades av opponenterna". Ingen betvivlar Hr Hammar-skjöld försvarsintresse. Men varför förbigå det ostridiga förhållandet att han i en svår situation blev den lösning som monarken och det med monarken lierade högerpartiet önskade av främst andra skäl än försvarsintressets? Det var en kungaministär som bildades i februari 1914, såttillvida som kungens, inte riksdagens förtroende var grundvalen. Och visst tog Hr Hammar-skjöld — hur skulle han ha kunnat undgå det? — ställning i "den konstitutionella konflikten". I sina anföranden i riksdagen den 18 februari 1914 företrädde han den kungliga ståndpunkten — säkert hans egen — mot Branting och Edén. Varför förneka det som var och en kan läsa sig till i offentliga protokoll?

Var Hr Hammar-skjöld demokrat — demokrat i mening av en anhängare av folkstyrelsen, inte i någon annan vag och undflyende mening? Den frågan undvikes. Hr Hammar-skjöld citerar uttalanden av fadern som tyder på antidemokratiska tänkesätt, men påstår utan någon som helst motivering att de inte får tolkas på det sättet. Det ofrånkomliga är att Hr Hammar-skjöld som minister och politiker var bestämd motståndare till den parlamentariska demokratin och till och med efter folkstyrelsens seger — i motsats till andra högermän — antydde att han stod fast på den besegrade linjen.

Detta anföres när naturligtvis inte för att hävda att det var något komprometterande i den antidemokratiska hållningen, vid denna tid gemensam för så gott som hela den högre svenska ämbetsmannavärlden. Det otrevliga är försöket att göra fadern till en rakryggad representant för den gamla ordningen och samtidigt bestrida hans bortförklarade att han var detta. Man får välja mellan de båda hästarna, men till Hr Hammar-skjöld illusioner hör att han tror sig kunna rida på bägge